

Αριθμός 343/2004

ΤΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ ΤΗΣ ΕΠΙΚΡΑΤΕΙΑΣ

ΤΜΗΜΑ Γ΄

Συνεδρίασε δημόσια στο ακροατήριό του στις 8 Μαΐου 2003, με την εξής σύνθεση : Γ. Σταυρόπουλος, Αντιπρόεδρος, Πρόεδρος του Γ΄ Τμήματος, Α. Γκότσης, Ν. Μαρκουλάκης, Σύμβουλοι, Μ. Παπαδοπούλου, Π. Τσούκας, Πάρεδροι. Γραμματέας η Δ. Μουζάκη, Γραμματέας του Γ΄ Τμήματος.

Για να δικάσει την από 18 Δεκεμβρίου 2002 αίτηση :

του ο οποίος δεν παρέστη, αλλά ο δικηγόρος που υπογράφει την αίτηση νομιμοποιήθηκε με συμβολαιογραφικό πληρεξούσιο,

κατά του, ο οποίος δεν παρέστη.

Με την αίτηση αυτή ο αναιρεσείων επιδιώκει να αναιρεθεί η υπ' αριθμ. 384/2002 απόφαση του Διοικητικού Πρωτοδικείου Καβάλας.

Η εκδίκαση άρχισε με την ανάγνωση της εκθέσεως του Εισηγητή, Παρέδρου Π. Τσούκα.

Μετά τη δημόσια συνεδρίαση το δικαστήριο συνήλθε σε διάσκεψη σε αίθουσα του δικαστηρίου κ α ι

Αφού μελέτησε τα σχετικά έγγραφα

Σκέφθηκε κατά το Νόμο

1. Επειδή, για την άσκηση της υπό κρίση αιτήσεως αναιρέσεως κατεβλήθη το κατά το νόμο παράβολο (υπ' αριθμ. 816623-5/2002 ειδικά έντυπα παραβόλου).

2. Επειδή, με την αίτηση αυτή ζητείται η εξαφάνιση της υπ' αριθμ. 384/2002 αποφάσεως του Διοικητικού Πρωτοδικείου Καβάλας, με την οποία έγινε εν μέρει μόνο δεκτή η από 25.10.2002 ένσταση

του ήδη αναιρεσείοντος, υποψηφίου δημοτικού συμβούλου στο Δήμο Καβάλας με τον συνδυασμό «Δημοτική Αγωνιστική Συσπείρωση» κατά τις δημοτικές εκλογές της 13.10.2002. Ειδικότερα, με την ένσταση αυτή ο ήδη αναιρεσείων επεδίωξε α) να αναγνωρισθούν ως έγκυρα πενήντα τέσσερα (54) ψηφοδέλτια του προμνησθέντος εκλογικού συνδυασμού, τα οποία η οικεία Εφορευτική Επιτροπή είχε κρίνει άκυρα, β) να αναγνωρισθούν ως άκυρα τα μνημονευόμενα στην ένσταση ψηφοδέλτια του λαβόντος την απόλυτη πλειοψηφία, κατά την επαναληπτική ψηφοφορία της 20.10.2002, συνδυασμού «Αδέσμευτη Κίνηση Ενεργών Πολιτών» - ψηφοδέλτια, τα οποία η οικεία Εφορευτική Επιτροπή είχε κρίνει έγκυρα και γ) κατόπιν νέας διαμορφώσεως του αριθμού του συνόλου των εγκύρων ψηφοδελτίων της πρώτης ψηφοφορίας, να απονεμηθεί και δεύτερη έδρα, από την πρώτη κατανομή, στον συνδυασμό «Δημοτική Αγωνιστική Συσπείρωση» - έδρα, την οποία ζήτησε να καταλάβει ο ήδη αναιρεσείων ως συγκεντρώσας τις περισσότερες ψήφους από τους συνυποψηφίους του συνδυασμού τούτου.

3. Επειδή, στο άρθρο 64 παρ. 2, 3 και 4 του Π.Δ. 410/1995, (Α' 231) [όπως ισχύει μετά την αντικατάσταση της παρ. 3 από το άρθρο 15 παρ. 6 του Ν. 2539/1997 (Α' 224)] ορίζονται τα εξής : «1. . . . 2. Εγγραφές και διαγραφές δεν επιτρέπονται, και αν γίνουν, έχουν ως αποτέλεσμα την ακυρότητα του ψηφοδελτίου. 3. Ο εκλογέας μπορεί να εκφράσει την προτίμησή του προς έναν υποψήφιο σημειώνοντας σταυρό παραπλευρώς του ονόματός του στο ψηφοδέλτιο του συνδυασμού. Στους δήμους ο εκλογέας μπορεί να εκφράσει την προτίμησή του υπέρ ενός ή υπέρ δύο υποψηφίων πλην των Δήμων Αθηναίων, Θεσσαλονίκης και Πειραιώς, στους οποίους ο εκλογέας μπορεί να εκφράσει την προτίμηση του υπέρ ενός, υπέρ δύο ή υπέρ τριών υποψηφίων. Ψηφοδέλτιο συνδυασμού με περισσότερους σταυρούς προτίμησης από τους ανωτέρω κατά περίπτωση οριζόμενους είναι έγκυρο, χωρίς να λαμβάνεται υπόψη κανένας σταυρός προτίμησης. 4. Η προτίμηση του εκλογέα εκφράζεται με σταυρό που σημειώνεται με μολύβι μαύρης ή κυανής αποχρώσεως ή με μελάνη των ίδιων αποχρώσεων, δίπλα στο ονοματεπώνυμο κάθε υποψήφιου. Σταυρός προτιμήσεως που σημειώνεται με διαφορετικό τρόπο θεωρείται ότι δεν είναι γραμμένος, και η εγκυρότητα του ψηφοδελτίου ελέγχεται σύμφωνα με τη διάταξη της περιπτώσεως γ του άρθρου 65. 5. Για τον υποψήφιο δήμαρχο και τον υποψήφιο πρόεδρο της κοινότητας δεν χρειάζεται σταυρός προτιμήσεως, και αν σημειωθεί, δεν συνεπάγεται ακυρότητα του ψηφοδελτίου». Εν συνεχεία, στο άρθρο 65 του αυτού Π.Δ/τος ορίζεται ότι : «Εκτός από τις περιπτώσεις ακυρότητας που προβλέπουν οι παράγραφοι 3 του άρθρου 62 και 2 του άρθρου 64, το ψηφοδέλτιο είναι άκυρο μόνον στις ακόλουθες περιπτώσεις: α) αν έχει σχήμα ή διαστάσεις που διαφέρουν κατά τρόπο εμφανή από αυτά που ορίζει η απόφαση την οποία προβλέπει το άρθρο 62 παρ. 2 β) αν έχει τυπωθεί σε χαρτί ή με μελάνη που το χρώμα του διαφέρει κατά τρόπο εμφανή από αυτό που ορίζεται στις παραγράφους 1 και 3 του άρθρου 62, γ) αν έχουν σημειωθεί σε οποιαδήποτε πλευρά του λέξεις, φράσεις, υπογραμμίσεις, στίγματα ή άλλα σημεία, εφόσον αποτελούν διακριτικά γνωρίσματα που παραβιάζουν με τρόπο προφανή το απόρρητο της ψηφοφορίας, δ) αν βρεθεί στο φάκελο μαζί με ένα ή περισσότερα άλλα έγκυρα ή άκυρα ψηφοδέλτια του ίδιου ή διαφορετικού συνδυασμού και ε) αν βρεθεί μέσα σε φάκελο που δεν είναι σύμφωνα με τους όρους του επόμενου άρθρου».

4. Επειδή, σύμφωνα με την έννοια των ανωτέρω διατάξεων του Π.Δ/τος 410/1995, σημεία, σκισίματα, λέξεις, στίγματα, φράσεις, οπές που έχουν σημειωθεί στο ψηφοδέλτιο, καθώς επίσης και σταυροί προτίμησης, μπορούν να επιφέρουν ακυρότητα του ψηφοδελτίου, αν θεωρηθεί ότι αποτελούν διακριτικά γνωρίσματα, με τα οποία παραβιάζεται η συνταγματική αρχή της μυστικότητας της ψηφοφορίας, αν δηλαδή κριθεί ότι η ύπαρξη των προμνησθέντων σημείων, στιγμάτων κ.λ.π. καταλείπει τη δυνατότητα να προσδιορισθεί, άμεσα ή έμμεσα, ο εκλογέας που ψήφισε με το συγκεκριμένο ψηφοδέλτιο. Κατά την εκδίκαση, δε, των σχετικών με το κύρος των δημοτικών και κοινοτικών εκλογών διαφορών, τα αρμόδια διοικητικά δικαστήρια κρίνουν αν στη συγκεκριμένη περίπτωση τα παραπάνω σημεία αποτελούν ή όχι διακριτικά γνωρίσματα, με βάση τα διδάγματα της λογικής και της κοινής πείρας και λαμβάνοντας υπ' όψιν τις εκάστοτε συνθήκες υπό τις οποίες τελεί ο εκλογέας, το είδος του σημείου, τη θέση του, τον τρόπο χάραξης και, όταν πρόκειται για σταυρό προτίμησης, το πάχος ή το χρώμα του, προκειμένου να συναγάγουν αν το εκάστοτε σημείο έχει τεθεί τυχαίως ή σκοπίμως. Η κρίση δε αυτή του Δικαστηρίου περί διακριτικού γνωρίσματος αποτελεί κρίση περί πραγμάτων και δεν υπόκειται, κατά τούτο, σε αναιρετικό έλεγχο (ΣτΕ 4209, 3002, 2908, 2370/2000 κ.α.).

5. Επειδή, στην προκειμένη περίπτωση, με την αναιρεσιβαλλομένη απόφαση έγιναν δεκτά τα ακόλουθα. Κατά τις εκλογές της 13.10.2002 προς ανάδειξη δημοτικής Αρχής στο Δήμο Καβάλας, κατήλθαν οι συνδυασμοί «Αδέσμευτη Κίνηση Ενεργών Πολιτών», «Καβάλα – Η πόλη όλων μας», «Δημοτική Αγωνιστική Συσπείρωση» και «Νέα Πόλη της Οικολογίας και της Ανάπτυξης». Ο ήδη αναιρεσειών, υποψήφιος σύμβουλος με το συνδυασμό «Δημοτική Αγωνιστική Συσπείρωση», άσκησε, ενώπιον του δικάσαντος Διοικητικού Πρωτοδικείου Καβάλας, την από 25.10.2002 ένσταση, με την οποία επεδίωξε α) να αναγνωρισθούν ως έγκυρα πενήντα τέσσερα (54) ψηφοδέλτια του συνδυασμού τούτου, τα οποία είχαν κριθεί άκυρα από την Εφορευτική Επιτροπή, β) να αναγνωρισθούν ως άκυρα διακόσια εβδομήντα ένα (271) ψηφοδέλτια, τα οποία έλαβε ο συνδυασμός «Αδέσμευτη Κίνηση Ενεργών Πολιτών», και τα οποία είχαν κριθεί έγκυρα από την εφορευτική Επιτροπή, και γ) μετά τον εκ νέου υπολογισμό του αριθμού του συνόλου των εγκύρων ψηφοδελτίων να απονεμηθεί και δεύτερη έδρα, από την πρώτη κατανομή, στον συνδυασμό «Δημοτική Αγωνιστική Συσπείρωση», την οποία ζήτησε να καταλάβει ο ασκήσας την ένσταση και ήδη αναιρεσειών. Γενομένης της ενστάσεως αυτής εν μέρει δεκτής με την αναιρεσιβαλλομένη απόφαση, το δικάσαν Δικαστήριο α) διόρθωσε τον συνταχθέντα από τον Πρόεδρο Πρωτοδικών Καβάλας πίνακα αποτελεσμάτων της ψηφοφορίας των δημοτικών εκλογών της 13.10.2002 προς ανάδειξη δημοτικής Αρχής στο Δήμο Καβάλας, καθ' ο μέρος ο πίνακας αυτός αφορούσε το σύνολο των εγκύρων ψηφοδελτίων της ψηφοφορίας αυτής και τον αριθμό των εγκύρων ψηφοδελτίων των συνδυασμών «Αδέσμευτη Κίνηση Ενεργών Πολιτών» και «Δημοτική Αγωνιστική Συσπείρωση», β) απεφάνθη ότι το σύνολο των εγκύρων ψηφοδελτίων της αρχικής ψηφοφορίας ανέρχεται σε 35.813, ο δε αριθμός των εγκύρων ψηφοδελτίων των προμνησθέντων δύο συνδυασμών ανέρχεται σε 17.387 (αντί των αρχικώς 17.388) και 3458 (αντί της αρχικώς 3443), αντιστοίχως, γ) επικύρωσε τα αποτελέσματα της αρχικής (13.10.2003) και επαναληπτικής (20.10.2002) ψηφοφορίας στο Δήμο Καβάλας, δ) ανακήρυξε επιτυχόντα το συνδυασμό «Αδέσμευτη Κίνηση Ενεργών Πολιτών» με 17.387 ψήφους, πρώτο επιλαχόντα το συνδυασμό «Καβάλα – Η πόλη όλων μας» με 12.206 ψήφους, δεύτερο επιλαχόντα το συνδυασμό «Δημοτική Αγωνιστική Συσπείρωση» με 3.458 ψήφους, τρίτο επιλαχόντα το συνδυασμό «Νέα Πόλη Οικολογίας και Ανάπτυξης» με 2.762 ψήφους, δήμαρχο δε

του Δήμου Καβάλας τον υποψήφιο του επιτυχόντος συνδυασμού και ήδη αναιρεσίβλητο
Εξάλλου, από την αναιρεσιβαλλομένη απόφαση προκύπτει, ότι, δια της ενστάσεώς του ενώπιον του δικάσαντος Δικαστηρίου, ο ήδη αναιρεσείων είχε ζητήσει να κηρυχθούν άκυρα, λόγω διχρωμίας των επ' αυτών σταυρών προτιμήσεως, διακόσια τριάντα ένα (231), εν συνόλω, ψηφοδέλτια του συνδυασμού «Αδέσμευτη Κίνηση Ενεργών Πολιτών», τα οποία είχαν θεωρηθεί έγκυρα από την εφορευτική επιτροπή. Μεταξύ των ψηφοδελτίων αυτών συγκαταλέγοντο και τα υπ' αριθμ. 27/105, 19/140, 144/147 και 32/170 (όπου το δεύτερο ψηφίο σημαίνει το εκλογικό τμήμα) ψηφοδέλτια, ως προς τα οποία ο αναιρεσείων πλήττει την κρίση του δικάσαντος Δικαστηρίου, η οποία έχει ως εξής : «Από τον έλεγχο όλων των ανωτέρω 231 ψηφοδελτίων προκύπτει ότι η αποτύπωση σε καθένα από αυτά των σταυρών προτιμήσεως με μελάνη μπλέ και κυανής αποχρώσεως δεν οφείλεται σε πρόθεση παραβιάσεως της αρχής της μυστικότητας της ψηφοφορίας, διότι το διακριτικό χρώμα κάθε σταυρού, το οποίο άλλωστε είναι από τα προβλεπόμενα από το νόμο (άρθρο 64 § 4 του Π.Δ. 410/1995), μπορεί να οφείλεται στο διαφορετικό του χρόνου σχηματισμού τους (ΣΤΕ 2356/1991, 3776/1992). . .». Με την κρίση του αυτή, το δικάσαν Δικαστήριο ορθώς ερμήνευσε και εφάρμοσε το Νόμο, η δε αιτιολογία της είναι νόμιμη και επαρκής. Συνεπώς, ο περί του αντιθέτου ισχυρισμός που προβάλλεται διά της υπό κρίση αιτήσεως είναι απορριπτέος ως αβάσιμος, καθ' ο δε μέρος με αυτόν πλήττεται η αναιρετικώς ανέλεγκτη ουσιαστική του δικάσαντος Δικαστηρίου, είναι απορριπτέος ως απαράδεκτος.

6. Επειδή, από την αναιρεσιβαλλομένη απόφαση προκύπτει, επίσης, ότι, δια της ενστάσεώς του ενώπιον του δικάσαντος Δικαστηρίου, ο ήδη αναιρεσείων είχε ζητήσει να κηρυχθούν άκυρα σαράντα (40) ακόμη ψηφοδέλτια του συνδυασμού «Αδέσμευτη Κίνηση Πολιτών» για το λόγο ότι, όπως ισχυρίσθηκε, συγκεκριμένα ευρήματα στο καθένα από αυτά αποτελούν διακριτικά γνωρίσματα παραβιάζοντα τη μυστικότητα της ψηφοφορίας. Ο λόγος αυτός της ενστάσεως έγινε δεκτός μόνο ως προς ένα ψηφοδέλτιο, απερρίφθη δε ως προς τα υπόλοιπα ψηφοδέλτια, μεταξύ των οποίων και τα 37/75, 47/100, 86/104, 132/146, 144/147, 111/187, 27/105, 38/161, 149/175, 201/86, 32/170 και 19/140 ψηφοδέλτια, ως προς τα οποία ο αναιρεσείων πλήττει ήδη την κρίση του δικάσαντος Δικαστηρίου, σύμφωνα με την οποία «. . . δεν φέρουν διακριτικά κατά την έννοια του Νόμου σημεία και είναι συνεπώς έγκυρα. Και τούτο ειδικότερα διότι : α) η χάραξη και δεύτερης κάθετης γραμμής σε σταυρό προτίμησης του ψηφοδελτίου με αριθμό 37 του 75ου εκλογικού τμήματος ? η αποτύπωση, στο ψηφοδέλτιο με αριθμό 47 του 100ου εκλογικού τμήματος, του ενός σταυρού με τρόπο που να συνδέονται οι άκρες των τεταρτημορίων της οριζόντας και της κάθετης γραμμής και να σχηματίζεται τρίγωνο με πλευρές τα δύο τεταρτημόρια και τη γραμμή που τα συνδέει ? η χάραξη τριών και δύο κάθετων γραμμών αντίστοιχα στους δύο σταυρούς του ψηφοδελτίου με αριθμό 86 του 104ου εκλογικού τμήματος . . . ? η σημείωση στο ψηφοδέλτιο με αριθμό 132 του 146ου εκλογικού τμήματος του πρώτου σταυρού με διπλή την κάθετη γραμμή και του δεύτερου με διπλή και τεμνόμενη την οριζόντια γραμμή, και στο ψηφοδέλτιο με αριθμό 144 του 147ου εκλογικού τμήματος του ενός σταυρού με δύο οριζόντιες γραμμές που τέμνονται από μία κάθετη . . . οφείλονται προφανώς στην προσπάθεια επανατύπωσης (ξαναπάτημα) που κατέβαλε ο ψηφοφόρος και στις περιορισμένες δεξιότητες γραφικής αποτύπωσης ή, ακόμη, και στη σπουδή ή στην έλλειψη σταθερότητας του χεριού του λόγω ηλικίας ή στην ασθενή όρασή του (ΣΤΕ 1853/2000, 1260/2000, 3690/1996 . . . κ.α.), β) . . . , γ) . . . , δ) η χρήση μαρκαδόρου προβλεπομένης από το νόμο αποχρώσεως για την αποτύπωση σταυρού προτιμήσεως στα ψηφοδέλτια 27, 38 και 149 των 105ου, 161ου και 175ου εκλογικών τμημάτων,

αντιστοίχως, δεν αποτελούν διακριτικό, κατά την έννοια του άρθρου 65 Π.Δ. 410/1995, γνώρισμα (ΑΕΔ 41/1978), ε) το δυσδιάκριτο σημάδι εντονότερης αποχρώσεως δίπλα στο έμβλημα του ψηφοδέλιου με αριθμό 201 του 86ου εκλογικού τμήματος . . . έχ(ει) σχέση με την υφή και την ποιότητα του χαρτιού που χρησιμοποιήθηκε για την κατασκευή τους (ΑΕΔ 38/1982 και ΣτΕ 2370/2000, 2343/2000, 2054/1991) και δεν μπορεί να συνδεθούν με ενέργεια προσώπου, ώστε να θεωρηθούν διακριτικά γνωρίσματα, στ) . . . , ζ) . . . , η) . . . , θ) . . . , ι) η αποτύπωση των σταυρών προτίμησης με μελάνι μαύρης και κυανής απόχρωσης στο ψηφοδέλτιο με αριθμό 32 του 170ου εκλογικού Τμήματος και μελάνι μαύρης αποχρώσεως και μολύβι στο ψηφοδέλτιο με αριθμό 19 του 140ου εκλογικού τμήματος δεν επιφέρει ακυρότητά τους διότι (. . .) το διακριτικό χρώμα του κάθε σταυρού, το οποίο είναι από τα προβλεπόμενα, μπορεί να οφείλεται στο διαφορετικό του χρόνο σχηματισμού του (ΣτΕ 2356/1991) . . .». Με τις κρίσεις τους αυτές, το δικάσαν Δικαστήριο ορθώς ερμήνευσε και εφάρμοσε το Νόμο, η δε αιτιολογία τους είναι νόμιμη και επαρκής. Συνεπώς, οι περί του αντιθέτου ισχυρισμοί που προβάλλονται με την υπό κρίση αίτηση είναι απορριπτέοι ως αβάσιμοι, καθ' ο δε μέρος με αυτούς πλήττεται η αναίρετικώς ανέλεγκτη ουσιαστική κρίση του δικάσαντος Δικαστηρίου, είναι απορριπτέοι ως απαράδεκτοι.

Δ ι ά τ α ύ τ α

Απορρίπτει την υπό κρίση αίτηση.

Διατάσσει την κατάπτωση του παραβόλου.

Η διάσκεψη έγινε στην Αθήνα στις 18 Ιουνίου 2003 και η απόφαση δημοσιεύθηκε σε δημόσια συνεδρίαση της 12ης Φεβρουαρίου 2004.

Ο Πρόεδρος του Γ' Τμήματος Η Γραμματέας του Γ' Τμήματος

Γ. Σταυρόπουλος

Δ. Μουζάκη

